

เสวนาประชาคมอาเซียน ครั้งที่ 2
“การปรับตั้งขององค์กรอัยการกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

ร่วมจัดโดย

- ศูนย์พันธกิจประชาคมอาเซียน สำนักงานต่างประเทศ ●
- สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายบริหารจัดการความรู้ ●
- สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ●
- สำนักงานอัยการสูงสุด

การปรับตัวขององค์กรอัยการกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน¹

องค์กรอัยการ เป็นองค์กรที่จะต้องอำนวยความสะดวกและบังคับใช้กฎหมาย รักษาผลประโยชน์ของรัฐและประชาชน ค้ำครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั้งในและนอกประเทศ อีกทั้งพัฒนาความร่วมมือทางกฎหมายกับองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศตามหลักมาตรฐานสากล เมื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการแล้วนั้น การปรับตัวขององค์กรอัยการจึงเป็นที่น่าสนใจมากเพราะอัยการเป็นองค์กรที่จะต้องพิทักษ์ความยุติธรรมเป็นวงไซ่ที่สำคัญที่เชื่อมตั้งแต่ระดับการสืบสวนสอบสวน จนถึงขั้นสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรมสำคัญเพราะจะต้องตระหนักรู้ว่าจุดประสงค์ของกฎหมายจะได้รับการสนองตอบหรือไม่จากสำนวนต่าง ๆ ที่มีการรวบรวมและส่งมาให้กับผู้ซึ่งพิจารณาสำนวนเหล่านั้น ซึ่งกวีเอกของโลก William Shakespeare กล่าวว่า “ถ้าหากความยุติธรรมถูกบ่มและถูกเสริมโดยความเมตตา ก็จะสามารถรักษาความยุติธรรมเอาไว้ได้” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ “... เรื่องว่ากฎหมายนั้นเป็นแต่เพียงกรอบและทิศทาง แต่จะให้ใ้ความยุติธรรมจริงๆ นั้น มันจะต้องประกอบด้วยความเมตตา ความรอบรู้ ความระมัดระวังของท่านทั้งหลายด้วย...” ดังนั้นการประกันความยุติธรรมนี้ขึ้นอยู่กับคณะอัยการในฐานะผู้ที่จะพิจารณาสำนวนเหล่านั้น ก่อนที่จะส่งไปถึงผู้พิพากษาที่เป็นศาลสถิตยุติธรรม

ประชาคมอาเซียน คือ กระบวนการแปรรูปความสัมพันธ์ของ 10 ประเทศในภูมิภาคอาเซียนซึ่งมีประชากรกว่า 620 ล้านคน ใน 10 ระบบเศรษฐกิจ มูลค่ารวมของรายได้ประชาชาติร่วมกันประมาณ 2.6 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ เป็นภูมิภาคที่มีรายได้เป็นอันดับ 7 ของโลก ฉะนั้นการไหลเวียนอย่างเสรีของสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุนและประชากรคงเป็นเรื่องหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประเด็นที่ท้าทายกับประเทศไทยมากที่สุด คือ ไทยมีความพร้อมที่จะรับมือแค่ไหนในการเปิดประเทศ อาทิ เช่น ความพร้อมในเรื่องภาษา และความเข้าใจ

¹ สรุปและเรียบเรียงจากการบรรยายพิเศษของ ดร. สุรินทร์ พิศสุวรรณ อดีตเลขาธิการอาเซียน, 26 กันยายน 2559 ณ สำนักงานอัยการสูงสุด ศูนย์ราชการฯ ถนนแจ้งวัฒนะ

ขั้นตอนการปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมของผู้ปฏิบัติงานตั้งแต่ตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษา และยังคงมีการปรับตัวให้เข้าใจในกฎ ระเบียบของแต่ละ ประเทศ สิทธิมนุษยชน สิทธิแรงงาน การค้ามนุษย์ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และผลกระทบที่จะเกิดในภูมิภาคในอนาคต

ผมเห็น ข้อหนึ่งที่ทางสำนักงานอัยการได้เขียนไว้ในคู่มือการเตรียมตัว เข้าสู่อาเซียนของสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ว่า “...อัยการจะมีบทบาทสูงขึ้นในเรื่องของความร่วมมือทางด้านกฎหมายในประชาคมอาเซียน...” เป็นสิ่งที่ชื่นชม เพราะนั่นคือสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นเพราะไทยเป็นประเทศที่ไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของใคร และมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ไม่มีใครเข้ามาก้าวก่ายในกระบวนการยุติธรรม องค์การอัยการควรจะอยู่ในฐานะผู้นำความยุติธรรม และองค์การอัยการคือคณะบุคคลหรือกลไกที่จะต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชนทั้งในและนอกประเทศ

แน่นอนว่า 10 ประเทศสมาชิกอาเซียนนั้นมีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ระบบงานและแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง แต่เมื่อต้องอยู่ร่วมกันเป็นเขตเศรษฐกิจเดียวกันมีการเคลื่อนไหวเงินทุน การค้า และการบริการที่เปิดกว้าง ทำให้มีความจำเป็นที่ประเทศสมาชิกร่วมมือเพื่อสร้างมาตรฐานที่สูงขึ้นเพราะต้องการให้ภูมิภาคสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ และภูมิภาคอื่นทั่วโลก โดยประเทศสมาชิกจะต้องปรับปรุงกฎเกณฑ์ กฎ ระเบียบ กฎหมาย ภายในให้สอดคล้องกับความตกลงของอาเซียนที่มีอยู่ และร่วมกันสร้างกติกา/บรรทัดฐานของอาเซียนทั้งในด้าน การขจัดอุปสรรคในการรวมตัวทางเศรษฐกิจของภูมิภาค การพัฒนาทางการเมืองและส่งเสริมประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในอาเซียน การเตรียมความพร้อมและก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเต็มรูปแบบนั้น ในด้านกฎหมายระบบงานยุติธรรมของประเทศไทยจำเป็นต้องมีการศึกษา ทำความเข้าใจระบบกฎหมาย และระบบงานยุติธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียนและต้องเปรียบเทียบข้อมูลของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อแสดงให้เห็นถึงสถานะของการพัฒนากฎหมายว่ามีความก้าวหน้าในด้านใดโดยสามารถนำไปปรับใช้นำไปสู่การพัฒนาสังคม กฎ ระเบียบร่วมกัน ดังนั้น การจัดตั้งเป็นสมาคมอัยการอาเซียน จึงเป็นสิ่งที่

น่าจะเกิดขึ้นในประเทศไทยและควรเห็นความสำคัญเร่งด่วน เพราะทางด้านอื่น ได้จัดตั้งแล้ว เช่น สมาคมผู้ตรวจบัญชีของอาเซียนทุกประเทศเขารวมตัวกันแล้ว ตำรวจรวมกันเป็นอาเซียนนาโพล (ASEANAPOL ย่อมาจาก “ASEAN NATIONAL POLICE”) แม้แต่เรื่องการบังคับใช้กฎหมายร่วมกัน อัยการจึงจำเป็นต้องเข้ามารวมตัว และจัดตั้งองค์กรใดองค์กรหนึ่งเฉพาะ โดยศึกษาความสอดคล้องของกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ระบบงาน และแนวปฏิบัติ ระบบงานยุติธรรมของประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมกัน

ปัจจุบันอาชญากรรมรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและกว้างขวางอีกแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของทุกคนมากขึ้นและทำลายต่อวิชาซึ่งกฎหมายคืออาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Cyber-Crime) เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึงการกระทำที่ผิดกฎหมายใดๆ ซึ่งอาศัยหรือมีความเกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์หรือเครือข่ายซึ่ง อริสโตเติล (Aristotle) กล่าวว่า “ศาสตร์ของขโมยกับศาสตร์ของตำรวจคือศาสตร์เดียวกัน แต่ใช้เพื่อจุดประสงค์ที่ต่างกัน” ฝ่ายหนึ่งใช้เพื่อทำความผิด แต่ฝ่ายหนึ่งใช้เพื่อป้องปรามไม่ให้เกิดการทำผิด คือศาสตร์เดียวกันนั่นเอง เช่นเดียวกัน ระบบราชการในยุคปัจจุบันซึ่งฝ่ายควบคุมและตรวจสอบมากกว่าการปฏิบัติการ แต่ความสามารถของคนที่จะไปตรวจสอบและไปควบคุมก็ต้องเท่าทันกับฝ่ายที่เขปฏิบัติกรด้วย นอกจากนั้นระบบราชการในทุกสาขาอาชีพ ควรจะมีสิ่งที่ทางวิชาการ เรียกว่า **ความถ่อมตนทางปัญญา** อย่าคิดว่าตัวเองเป็นพหูสูต แต่ต้องพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตน พัฒนาองค์กรพัฒนาประเทศชาติแต่เนื่องไปถึงการพัฒนาระดับประชาคม ในงานที่เกี่ยวข้องกับระบบงานยุติธรรม เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และพันธกิจของสำนักงานอัยการสูงสุดในการอำนวยความยุติธรรม และพัฒนาความร่วมมือทางกฎหมายกับนานาประเทศสมาชิกอาเซียน ดังนั้นทุกท่านควรที่จะทำหน้าที่ของตัวเอง ด้วยความพร้อมด้วยความถ่อมตนทางปัญญาที่จะทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด

***ย่อสรุปบทความจากการถอดเทป